

Papers

Publicació de la Lliga dels drets dels pobles

“ELS DRETS HUMANS S’HAN DE VIURE”

La Lliga edita i presenta el dossier didàctic “Parlem de Drets Humans”, elaborat per Maria Soler

d’estar al servei del capitalisme i de no promoure el canvi social”

Segons Martí, caldria que les escoles fessin un treball previ a la utilització del dossier, que consistiria en fer una anàlisi institucional, és a dir, comprovar si el funcionament de l’escola és realment democràtic i si

En el marc de la programació d’activitats destinades a commemorar el 50è aniversari de la proclamació de la Declaració Universal dels Drets Humans el 1998, el Seminari Permanent d’Educació de la Lliga dels Drets dels Pobles ha presentat el dossier “Parlem de Drets Humans” de Maria Soler. El material pretén ser una eina per als educadors per tal d’acostar als alumnes els valors bàsics per la convivència digna i democràtica. El dossier es divideix en blocs. El primer és de caràcter més teòric i consisteix en un recull informatiu per tal que l’educador tingui al seu abast els coneixements bàsics sobre els drets humans: antecedents històrics de la Declaració, documents posteriors, mecanismes de protecció dels drets humans i llista de recursos per a l’ensenyament dels drets humans i bibliografia.

La segona part del treball consisteix en dues unitats de treball, una per educació infantil, primària i primers nivells d’educació d’adults i l’altra per secundària i educació d’adults. No es tracta de propostes tancades sinó d’exemples de plantejaments que cada docent pot adaptar i aplicar en les seves circumstàncies concretes.

El dossier “Parlem de Drets Humans” es dona gratuïtament a qualsevol persona que es dediqui al món de l’educació.

DRETS HUMANS A L’ESCOLA

Després de la presentació del dos-

Acte de presentació del dossier “Parlem de Drets Humans”.

sier, el responsable de la xarxa d’escoles associades del Centre UNESCO, Miquel Martí, va ser l’encarregat de fer la xerrada “Els Drets Humans a l’escola”. Martí va qualificar el dossier d’instrument molt útil, sempre i quan a l’escola hi hagi unes condicions, un ambient favorable, es a dir, que es respectin els Drets Humans. Miquel Martí i Maria Soler van afirmar que “Els Drets Humans s’han de viure no estudiar: sinó difícilment es poden entendre”. En aquest sentit, Martí va afirmar que “els centres d’ensenyament haurien de ser els llocs per excel·lència on es respectin els Drets Humans i la democràcia. Però sovint no és així, i el sistema escolar ha estat titllat de discriminatori,

les relacions i la comunicació entre professors i alumnes són fluïdes i respectuoses.

Martí va afegir que “els mecanismes de participació democràtica (associacions de pares, consell d’estudiants, Consell Escolar,...) s’utilitzen molt poc i que cal fer un esforç per fer-los més vius”.

Tant Martí com Soler van concloure que, si la realitat no respecta els Drets Humans dels nois i noies, és molt difícil de transmetre’ls el seu significat, però el mestre/a no es pot donar per vençut i ha de pensar que només fent reflexionar sobre els Drets Humans ja és aportar un bon gra de sorra.

Núria Farell

BRASIL:

LES DONES EN LA LLUITA PER LA TERRA

Entre les característiques del Moviment de treballadors rurals Sense Terra (MST) destaca l'activa participació de les dones camperoles, tant en l'ocupació de terres, com en la defensa del dret adquirit en els campaments. Oferim avui les parts més interessants d'una entrevista feta per l'agència peruana Notícies Aliades a Dilei Aparecida Schiochet, capacitadora del MST i lluitadora per la reforma agrària a l'estat de Bahia, al Brasil.

¿Cuál es la participación de las mujeres en la lucha por la tierra?

"Para nosotras la reforma agraria es el objetivo número uno; es bajo esa plataforma, debido a las necesidades sociales del Brasil de hoy, que hay una participación efectiva de las mujeres.

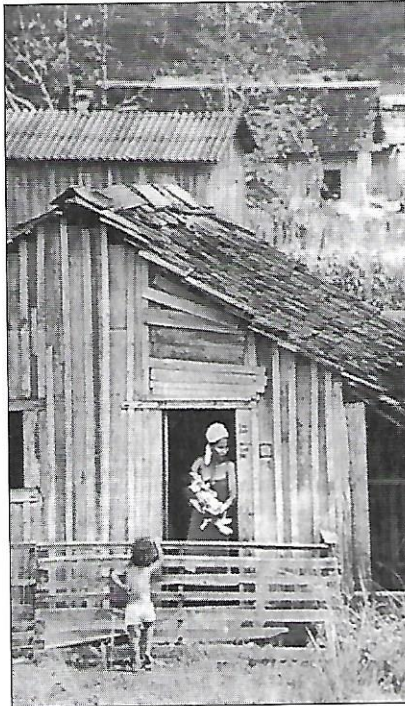
Ésta se da en el enfrentamiento con la policía, la represión golpea de la misma manera a hombres y mujeres. En la lucha, en las ocupaciones las mujeres son fundamentales; a veces ellas sensibilizan a la policía sobre la situación de sus hijos y, en momentos, se logra disminuir la confrontación.

Tenemos un promedio de 30% de mujeres que participan en la coordinación de los asentamientos y hay un incentivo permanente para que ellas participen. Inclusive una gran parte de mujeres participan independientemente de sus compañeros en el proceso de ocupaciones de tierras y en los campamentos, sobre todo en salud, educación, producción y otras actividades que van surgiendo en la construcción de ese sueño común".

¿Cuáles son las prioridades de las mujeres sin tierra?

"Primero, el derecho a la tierra, que es el sueño; segundo, el derecho a mejores condiciones sociales: salud, educación y acceso a recursos para viabilizar la producción, incluyendo la mecanización para disminuir el peso de la labranza de la tierra.

En términos políticos quisiéramos,

Les dones també lluiten per la terra (Foto Paula Sampaio).

ante todo, lograr una participación efectiva en la propia organización y en las direcciones de los asentamientos, pero también aumentar la participación en la vida política, como por ejemplo tener mujeres en las direcciones municipales, una participación efectiva en las elecciones, en la vida de la sociedad como un todo. Hay pocas mujeres que participan en la administración de las prefecturas del país y del Estado".

¿Qué implica para las mujeres la participación en la lucha por la tierra?

"Para muchas la condición misma de ser mujeres, acarrea un compromiso mayor. Históricamente, el hecho de tener que criar hijos implicó que ellas dedicaran más tiempo al hogar. Hoy, en los asentamientos, las mujeres ya no se ven sólo como amas de casa por la propia necesidad del pueblo brasileño, ahora hombres y mujeres tienen que trabajar por igual y en tareas

comunes.

Si hubiera escuelas o guarderías, ellas tendrían más tiempo para involucrarse en la organización, por eso el Movimiento de los Sin Tierra (MST) busca desarrollar un sistema de cuidado infantil en los asentamientos.

Las mujeres sin tierra deberían tener derecho a conquistar su espacio, lograr una profesión, así podrían expresar otros sueños, no habría motivos para que el sueño de la mujer del campo sea sólo el de querer casarse a los 15 años.

En ese sentido, las mujeres sin tierra estamos registrando un gran avance. A nivel nacional tenemos escuelas magisteriales, una en el sur y otra en el centro del país, que contribuyen al desarrollo profesional, y una escuela técnica en cooperativismo, donde asisten las jóvenes asentadas."

¿Cuál es la parte más difícil para las mujeres: ocupar, resistir o producir?

"Una de las partes más difíciles es la producción, debido a la situación que vive el país, principalmente con la globalización de la economía, la carencia de recursos y la falta de una política para desarrollar la agricultura. Así, una de nuestras más grandes luchas consiste en la organización de la producción y en la obtención de los recursos para lograrla.

Además, creemos que la propiedad de la tierra en sí no va a resolver todos los problemas. Es necesario construir escuelas, guarderías, carreteras, energía eléctrica, poseer tecnologías, recursos para desarrollar la agroindustria y la distribución de los productos, porque de otra manera vamos a volver a ser explotadas/os nuevamente. Es todo un proceso de lucha continua; un paso es la conquista de la tierra, pero después hay que mantener una movilización permanente para mejorar las condiciones de vida".

(Noticias Aliadas. Setembre 97)

PANAMÀ: ASSAIG D'ARMES QUÍMIQUES

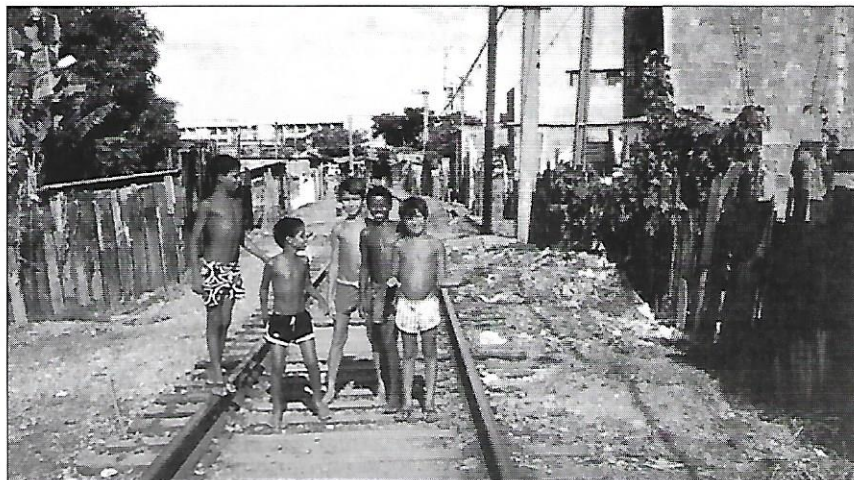
Un oficial d'alta graduació de l'Exèrcit dels Estats Units va reconèixer com a certa la denúncia de l'ONG nord-americana "Fellowship of Reconciliation" sobre el fet que l'exèrcit va ocultar proves sobre una sèrie d'assaigs fets amb projectils carregats amb urani empobrit (U-238) i gas nerviós (agent taronja) en un polígon secret proper al canal de Panamà.

El tinent coronel B. Conover, del Comandament Sud, amb seu a Panamà, va confirmar que entre el setembre de 1993 i el gener de 1994 es van portar a terme a Panamà aquests pèlliciosos experiments.

Malgrat la seva gran perillositat per a la salut humana, els projectils carregats con U-238 no explotats i els agents químics no utilitzats, van ser enterrats al sector de "Chivo Chivo", proper al canal i a zones habitades. Amb això el Departament de Defensa dels Estats Units "va intentar suprimir les evidències", segons el grup pacifista.

No és aquesta la primera vegada que es descobreix com l'exèrcit nord-americà fa assaigs militars amb risc per les persones en altres països lluny del seu propi territori.

(Agència IPS)

Les classes populars i els nens són els que més pateixen les conseqüències de les polítiques neoliberals a l'Amèrica Llatina.

VENEÇUELA: PROTESTES SOCIALS

A Veneçuela s'intensifiquen les protestes populars per la penosa situació econòmica i social del país, provocada entre d'altres coses per la dràstica aplicació de la política neoliberal de l'actual govern i l'entrada en vigor dels plans d'ajust estructural del Fons Monetari Internacional (FMI).

La situació econòmica dels sectors populars veneçolans és cada vegada més angoixant i són aquests sectors més febles els que lògicament pateixen les conseqüències negatives de l'aplicació d'un sistema econòmic insolidari.

A aquesta situació s'afegeix la cons-

tant violació dels drets humans i el drama que es viu als centres penitenciaris i presons del país amb excés de població i poc espai disponible. Tant dintre com fora dels centres penitenciaris, la tortura i les "execucions sumàries" per part de les forces de seguretat estan a l'ordre del dia.

En un recent informe sobre la realitat dels drets humans al país, el "Programa Venezolano de Derechos Humanos" va acusar a les forces de l'ordre d'haver comès almenys 146 homicidis durant l'any 1996.

(SIAL)

PARAGUAI: LA CIMERA DEL GRUP DE RIO

Els presidents llatinoamericans del Grup de Río, reunits al Paraguai a finals d'agost d'aquest any, van condemnar durament la postura unilateral que segons ells caracteritza les relacions del govern dels Estats Units amb Amèrica Llatina.

Els 12 presidents van rebutjar les mesures preses pel govern nord-americà amb relació al comerç, al medi ambient i a la lluita contra les drogues, particularment la "certificació" que Washington fa anualment sobre la política antidrogués dels països de la regió i que consideren una intromissió inacceptable en tant que els Estats Units no tenen cap

dret a fiscalitzar l'acció dels governs dels diferents països en cap àrea.

Per altra banda els mandataris van adoptar una anomenada "clàusula democràtica" com a condició a tot país per participar en el Grup de Río, informal organització regional.

La clàusula, ja aplicada pels membres del Mercat Comú del Con Sud (Argentina, Brasil, Paraguai i Uruguai), planteja l'automàtica expulsió del Grup de Río de qualsevol país que se surti del règim democràtic.

La cimera, però, no va ser del tot harmoniosa. La delegació de Brasil es va mostrar molt crítica amb les noves rela-

cions establertes per la seva veïna Argentina amb els Estats Units, que inclouen la possible incorporació de l'Argentina com a membre "honorari" de l'OTAN. Brasil diu que aquesta designació, encara que sigui honorària, animarà una carrera armamentista a la regió.

Un altre punt de conflicte va ser l'aspiració de Brasil a ocupar un seient permanent al Consell de Seguretat de l'ONU, que "alteraria la correlació de forces de la regió", segons afirmen els representants argentins, els quals proposen una presència rotatòria dels diferents països de l'Amèrica Llatina.

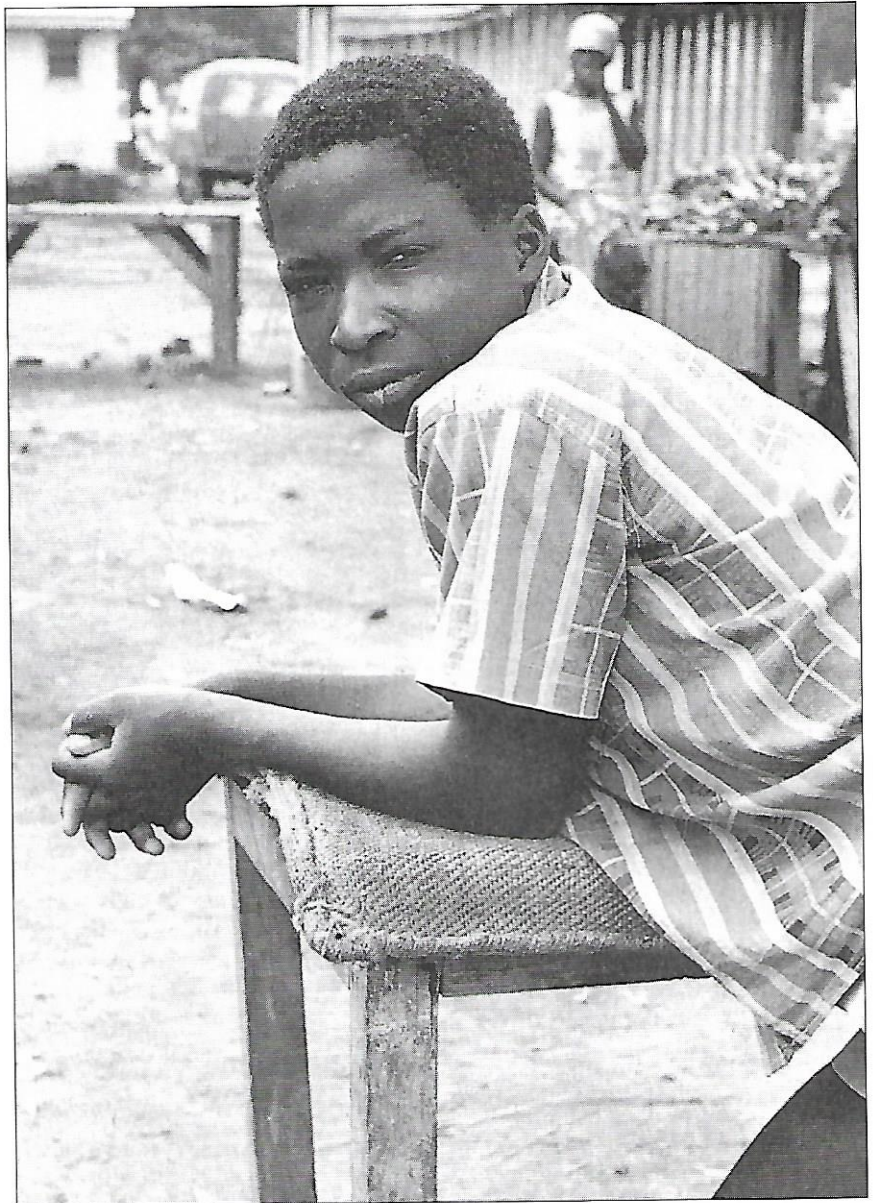

COOPERANTS EN PERILL

L'eliminació de cooperants en el transcurs de les seves tasques humanitàries sobre el terreny s'ha convertit en una constant en els darrers mesos i el continent africà no ha estat precisament una excepció. Metges i logistes que treballen en zones de conflicte han donat la veu d'alarma sobre les dificultats i riscos que comporta desplaçar-se com a representant d'una Organització No Governamental en zones on una de les prioritats és "matar el possible missatger que ofereixi testimoni a la societat internacional del que veritablement està passant i que, lamentablement afecta molts interessos, sobretot econòmics".

Algunes de les males notícies que corroboren aquesta apreciació són les següents: Servando Mayor, Julio Rodríguez, Fernando de la Fuente i Miguel Angel Isla van morir a Bukavu (Zaire) mentre treballaven a un camp de refugiats zairens; el 22 de novembre de 1996, la membre de *Médicos del Mundo* Inmaculada Vieira va perdre la vida a Maputo (Moçambic) víctima d'un policia moçambiqueny armat amb un fusell AK-47, que va disparar en un tiroteig; el 4 de febrer d'aquest any van morir quatre treballadors de l'ONU a Ruanda, a la seu de *Médicos del Mundo*.

Aquesta organització apunta com la principal de totes aquestes morts la "necessitat d'actuar sense testimonis externs que donin fe del que està passant en les zones citades". El director d'operacions a Ruanda de *Médicos sin Fronteras*, Jorge Castilla, ve més enllà a l'hora de buscar les causes: "A partir de 1009 es va acabar l'ajut estructural directe als governs de les zones afectades i per aquest motiu la majoria de l'ajut internacional s'envia sense corre riscos a través de les ONG's". Aquest fet va motivar, apunta, un creixement de noves organitzacions finançades pels propis governs però que no respectaven els principis de les ONG's. Aquesta "confusió" va comportar una pèrdua del component social per part de les organitzacions "i per aquest motiu es produeixen aquests fets" que han causat les morts de tants cooperants en els darrers mesos.

La realitat africana requereix la nostra atenció (Foto: Mundo Negro).

Un manifest subscrit per les organitzacions *Médicos del Mundo*-impulsora del text-, *Médicos sin fronteras*, *Movimiento por la Paz*, *Desarrollo y libertad* i *Acción contra el Hambre* demana que:

-Els organismes internacionals i els Governos -tant dels països donants com dels receptors- amb estreta col·laboració amb les organitzacions humanitàries, posin els mitjans perquè l'ajut humanitari arribi allà on sigui necessari.

-Es presti el suport i la protecció adequada als treballadors humanita-

ris perquè puguin complir l'objectiu prioritari de les nostres organitzacions: l'assistència a les víctimes.

-S'iniciïn immediates investigacions, en cas d'agressions contra membres d'ONG's, que permetin aclarir els fets i depurar responsabilitats.

-Es condicioni la concessió d'ajuts financers als Estats receptors al lliure accés de les ONG's a les víctimes, quan sigui necessària la nostra presència sobre el terreny.

(*Médicos del Mundo*)

GUINEA EQUATORIAL: EL FRANCÈS LLENGUA OFICIAL

El francès es convertirà, a “curt termini”, en la llengua oficial de l'ex-colònia espanyola de Guinea Equatorial en substitució de l'espanyol. Així ho va anunciar el Ministre d'Afers Exteriors del país, Miguel Oyomo, en nom del president Teodoro Ubiang.

La notícia, que coincideix amb la “congelació” de les relacions de govern guineà amb l'Estat espanyol, s'explica en el “context de les relacions internacionals de Guinea Equatorial”, segons Malabo. Tot i que el país està constituït per diversos grups ètnics com els tang, els ndowe o els bubu, amb les seves respectives llengües autòctones, fins ara l'únic idioma oficial era l'espanyol.

En replica a aquest anunci, el Govern Espanyol ha manifestat els seus dubtes en relació a l'adopció del francès per part dels prop de

4000.000 guineans que habiten el país, dividit en la part continental (Rio Muni) i l'illa de Bioko. Fons diplomàtics han assenyalat com a obstacles per aquesta mesura l'alt cost de l'ensenyament i el fet que religiosos espanyols transmeten la cultura espanyola des de fa generacions.

El que sí que ha apuntat l'Executiu espanyol és que la designació del francès com a co-oficial pot ser només un gest del govern de Teodoro Ubiang per apropar-se a França, un intent que no preocupa l'Estat espanyol perquè “França sap que Guinea Equatorial està en l'àrea d'influència espanyola”.

Ubiang va mostrar la seva indignació a la decisió del Govern Espanyol de mantenir l'estatut de refugi polític a l'opositor guineà Severo Moto, detingut a Angola mentre comprava armament per

portar a terme un cop d'estat a Guinea. De totes maneres, aquest afer no té res a veure amb l'adopció del francès per part del règim d'Ubiang, segons ha manifestat Miguel Uyono.

Guinea Equatorial es troba a una zona d'Àfrica majoritàriament francòfona, el que explica la seva integració al grup de països del Franc CPA. Les companyies petroleres Mobil i Nomeco ja han començat a explotar els jaciments guineans propers a la costa, amb l'extracció de 40.000 barrils de cru diaris. Les companyies franceses Total i Elf ja han iniciat contactes amb el Govern Guineà per mirar d'obtenir concessions d'explotació. L'Estat Espanyol n'està totalment al marge, ja que les seves relacions amb Guinea es redueixen a la cooperació humanitària.

AGITACIÓ A LES ILLES COMORES

A l'Àfrica convulsa fins i tot un petit arxipèlag de l'oceà Índic com és les illes Comores, situat entre Madagascar i Moçambic, pot ser escenari de disputes encarnissades i fins i tot un tant surrealistes.

El passat 3 d'agost un grup separatista de l'illa d'Anjouans, amb 210.000 habitants, declarava unilateralment la independència respecte el govern de Moroni. Alguns dies més tard la seguia en aquest camí l'illa de Moneli (30.000 habitants), amb la curiosa reivindicació de demanar la “reintegració pura i simple del territori a França”. De les quatre illes que componen arxipèlag, Mayotte encara és francesa, i les altres tres formen part de la República Islàmica dels Comores, independent des del 1975.

No cal dir que l'astorament en el si de la comunitat internacional va incloure la pròpia França, una sorpresa que va derivar en preocupació en capgirar-se els aconteixements

cap al terreny de l'enfrontament armat, el que va provocar una intervenció de les Nacions Unides, la OUA i la Unió Europea en el sentit de demanar la iniciació d'un diàleg. Segons expressa el darrer número de la revista Le Nouvel Afrique Asie, “La crisi a les dues illes és el resultat més desesperat i patètic del declivi Comores”. Els habitants d'Anjouan que consideren que el president Mohamed Taki Abdoukarim els ha reduït a l'esclavatge recorden, a partir d'una federació que ha conegut 17 cops d'Estat des del 1975 i que està totalment en mans d'un Estat que no ha pagat els seus funcionaris des de fa 10 mesos, L'ajut internacional, d'altra banda, se l'embutxaquen totalment els representants del govern, segons ha reconegut el propi responsable d'Afers Exteriors de les Comores a Paris, Ahmed Wadaane.

El cas és que les tropes governamentals van desembarcar a

Anjouan el passat 3 de setembre amb un resultat nefast. Es calcula en més de 40 les baixes a l'enfrontament amb els separatistes i en més d'un centenar els detinguts. Els soldats enviats per Moroni van declarar que estaven totalment desinformatos i que es pensaven que anaven a “treure barricades”, quan en el darrer moment van rebre ordres de disparar a matar en un atac pèssimament organitzat que va resultar un fracàs. Les darreres notícies eren que el president, Abdoukarim, havia dissolt el Parlament i assumit plens poders.

Els condicionants de la crisi, insisteix Le Nouvel Afrique Asie, són “L'atur i la pobresa i la desesperació com a únic recurs, a més d'una desconfiança total cap al govern”, fets que expliquen l'enyorança dels “bons temps” de la colonització, que malgrat tot era sinònim de treball forçat, especialment l'infligit als infants de les plantacions.

INFORME SOBRE EL DESENVOLUPAMENT HUMÀ 1997

L'informe sobre el desenvolupament Humà 1997" és el vuitè d'una sèrie d'informes anuals fets per encàrrec del programa de les Nacions Unides pel Desenvolupament (PNUD), i preparat en un esforç de col.laboració d'un grup d'experts acadèmics i un equip de treball del propi PNUD, sota la direcció de Richard Jolly, assessor especial de l'Administrador del PNUD.

Oferim avui com a document un resum dels punts més destacables d'aquest informe, realitzat per l'"Asociación para las Naciones Unidas en España". El text complet de l'informe està al nostre Servei de Documentació a disposició de tots.

*Proporcionar acceso universal a los servicios sociales básicos y transferencias para aliviar la pobreza de recursos representaría un coste de ochenta billones de dólares -cantidad inferior al valor neto combinado de las siete personas más ricas del mundo-.

*Se puede erradicar la pobreza extrema del globo para principios del próximo siglo.

*En los últimos cincuenta años, la pobreza ha disminuido más rápidamente que en los 500 años anteriores. los beneficios de los países en desarrollo de los últimos 30 años han sido superiores a los que realiza el mundo industrializado en un siglo.

*Desde 1960, la tasa de mortalidad infantil de los países en desarrollo se han reducido en más de un tercio; el porcentaje de niños que no reciben educación primaria ha pasado de representar más de 50% a menos del 25%.

*La cuarta parte de los habitantes del mundo sigue viviendo en condiciones de grave pobreza.

*Actualmente, la riqueza neta de los diez billonarios más ricos asciende a 133 billones de dólares, es decir, más de 1,5 veces los ingresos nacionales totales de los países menos desarrollados. A escala global, entre 1989 y 1996, el número de billonarios aumentó de 157 a 447.

*En los países industrializados, más de cien

millones de personas viven por debajo del umbral de pobreza de ingresos, más de cinco millones no tienen domicilio y 37 millones carecen de empleo.

*El sur de Asia es la región que cuenta con más víctimas de la pobreza humana; también allí se registra el mayor número de personas que padecen pobreza de ingresos, 515 millones.

*El sur de y el este de Asia, el sudeste asiático y el Pacífico reúnen más de 950 millones del total de 1,3 billones de personas pobres en ingresos.

*África subsahariana registra el porcentaje más elevado de personas que viven en la pobreza humana. Se estima que en el año 2000, la mitad de los habitantes de África subsahariana se encontrarán en condiciones de pobreza de ingresos.

*En América Latina y el Caribe la pobreza de ingresos es un fenómeno más frecuente que la pobreza humana, ya que afecta a ciento diez millones de personas y sigue creciendo.

*En Europa oriental y en la CEI, la pobreza de ingresos a lo largo de los últimos diez años se ha extendido pasando de afectar a una pequeña parte de la población hasta cerca de un tercio -ciento veinte millones de personas viven por debajo del umbral de pobreza de cuatro dólares diarios-.

*En Rusia, desde 1992, el porcentaje de niños menores de seis años que viven por debajo del umbral de pobreza ha aumentado del 40% al 62%; la incidencia de la malnutrición crónica ha pasado del 9% al 14%; la esperanza de vida de los hombres se ha reducido de cinco años y hoy se sitúa en los 58 años.

*Desde 1979, el índice de desempleo en la Unión Europea se ha duplicado o incluso más, alcanzando el 11%.

*En el mundo en desarrollo, medio millón de mujeres mueren todos los años durante el alumbramiento, registrándose unos índices entre diez y cien veces más elevados que en el mundo industrializado.

*160 millones de niños padecen malnutrición moderada o grave; 110 millones no acuden a la escuela primaria,

*En 1995, el gasto militar global ascendió a cerca de 800 billones de dólares.

*En 1995, el gasto militar de Asia del Sur se elevó a 15 billones de dólares, es decir, más de lo que costaría proporcionar atención sanitaria y nutrición básica en todo el mundo durante un año; el gasto militar de África subsahariana se elevó a ocho billones de dólares -una cantidad equivalente al costo anual que se prevé supondría establecer acceso universal al agua limpia y a instalaciones sanitarias en todos los países en desarrollo-.

*El coste que supondría erradicar la pobreza equivale al 1% de los ingresos globales.

*Las previsions indican que la cuarta parte de la población de los países en desarrollo no llegará a vivir hasta la edad de los cuarenta.

*La disminución de los salarios constituye un importante factor de pobreza, en Rusia el 66% de las personas que viven por debajo de la línea de la pobreza, en Rusia el 66% de las personas que viven por debajo de la Línea de

la pobreza tienen un empleo.

*Existen 100 millones de minas terrestres repartidas en 68 países.

*En los países industrializados se denuncian 130.000 violaciones al año.

*Más del 93% de los 23 millones de personas intoxicadas por el virus del SIDA, residen en los países en desarrollo.

*Más de 840 millones de adultos siguen siendo analfabetos, de ellos 538 millones son mujeres.

*El consumo de energía per capita del Sur tan sólo representaría la octava parte del consumo del Norte.

*La riqueza del mexicano más rico en 1995 se elevaba a 6,6 billones de dólares, lo que corresponde al conjunto de los ingresos de los diecisiete millones de mexicanos más pobres.

*América del Norte, Europa y Japón, junto con las ocho provincias costeras chinas y Pekín, son los países receptores del 90% de la inversión directa extranjera del mundo (IDE). El resto del mundo, donde reside más del 70% de la población recibe menos del 10%.

*En la ronda Uruguay, los bienes de los países industrializados se han visto beneficiados con reducciones de tarifas mucho mayores que los bienes de los países en desarrollo, el 45% frente al 20%-25%.

*Los países menos desarrollados, donde vive el 10% de la población mundial, registran el 0,3 del comercio mundial, la mitad de la cuota registrada hace dos décadas.

*La ayuda eficaz a los veinte países más afectados costaría 5,5 billones de dólares, equivalente al coste de construcción de Eurodisney.

DES DE YURIMAGUAS

Fragments de la carta de Pep Feliu, soci de la Lliga i actualment treballant en el projecte dels Chayahuites a Yurimaguas (Perú), enviada el 29 de setembre:

"Ara, com a xafarderies, t'explico el que és "Vox populi". La companyia petrolera que es mou per la zona de Cachiyaco no és la Shell sinó la OXY (Occidental Petroleum Company). Sembla ser que AIDSESEP ja sabia del tema però no ha fet res fins ara, i ara es mou a remolc de les autoritats Chayahuites. Hi ha queixes de perquè AIDSESEP (Asociación Interétnica de Desarrollo de la Selva Peruana) no informava i sobretot no ha preparat la gent per aquest afer. Ja és segur que són la companyia petrolera OXY. Han muntat un campament i el cuiner ha explicat coses. Hi ha l'inconvenient de que paguen bastant bé a la gent que col·laboren amb ells (guies, portadors,...) i per tant, hi ha divisió entre la gent Chayahuita. I un altre inconvenient és la poca visió de futur que tenen i no es preocupen massa del que pot passar. Ara es belluguen perquè els crema la qüestió.

Hi ha una llei peruana que empara la propietat de les terres a les comunitats nadiues. Aquesta llei, que semblava progressista, tenia una doble cara, ja que perseguia no sols resoldre les qüestions de propietat de la terra als indígenes, sinó també acaparar, per part de l'Estat, totes les terres que no estaven delimitades. Els indígenes no han interpretat mai bé les seves fronteres i només van delimitar els poblats i les xacres però ha quedat força selva en mans de l'Estat i en aquests llocs ningú pot oposar-se a les decisions del govern. En cas de terres de propietat dels nadius, quan menys el govern no pot actuar sense permís de la comunitat (tot això és pura teoria, ja que les lleis són paper mullat davant la prepotència i les necessitats de l'Estat): Ara resulta que una mina de sal prop de Balsapuerto, zona històrica i tradicional dels Chayahuites, està en mans de l'Estat i és just un lloc de prospecció. Sembla ser que necessiten dinamitar la mina i ja han avisat per que ho retirin tot. Ara veuen la importància de la llei que no van

Dues nenes chayahuites a la regió de Yurimaguas.

saber interpretar i que ningú els va explicar. Però ara, per segons què, ja és massa tard.

(...) Et transcribo part d'una carta que m'ha enviat l'Ana Mary, que ara està a Progreso: "No sé si ya te habrás enterado de la entrada de la Cía Oxi a la Zona del Paranapura, específicamente al Cachiyaco, por ahora están allí, pero sabemos que para más adelante abarcarán todo el Paranapura ya que hay "regado" pozos petrolíferos. Estos días he estado malísimamente mal pensando en toda esta situación, la verdad ya ni se sabe quien tiene la culpa, sin duda el estado, pero la pena es que AIDSESEP ni preparó a la gente, y más todavía, firmó el contrato, junto con el Alcalde..esto es lo que se sabe por rumores." (Que jo sàpiga, AIDSESEP no ha signat el contracte de permís d'explotació. Qui si ho ha fet ha estat l'Alcalde i altres autoritats de Balsapuerto... "En fin, ya verás, es

una situación cruel y dura para los Chayahuitas. Sabes? Para los Chayahuitas del A. Paranapura que de alguna manera no vivieron la explotación, presencia de patronos, se dan cuenta y bien, hemos abordado este tema con los promotores y hemos podido captar pena y rebeldía, pero claro, ya no vemos alternativa puesto que ya están dentro estos señores. Por eso no sé si es posible que a nivel internacional se difunda la noticia puesto que están atentando contra los derechos humanos. Por lo menos que al estado le de vergüenza ya los señores que ayudan desde Europa a AIDSESEP(...). Toda esta situación, como nos apena, hasta nos hace soñar pensando que nuestros paisanos ni podran ya contar con su mina de sal y todo el desastre ecológico que trae consigo, muertes en los Chayahuitas, etc "

Pep Feliu

Servei de Documentació Internacional de la Lliga dels Drets dels Pobles.

De les novetats entrades recentment destaquem:

○ **AMNISTIA INTERNACIONAL, INFORME 1997**

Amnistia Internacional i Icària Editorial, Barcelona, 1997

Documenta molts casos de presos de consciència, de detencions polítiques sense judici, de desaparicions, tortures, etc. a 151 països. També problemes dels refugiats que a causa de violacions dels Drets humans han hagut de buscar acollida a altres països...

○ **LA TOLERÀNCIA I ELS SEUS FONAMENTS**

Jordi Llimona

Edicions 62, llibres a l'abast, Barcelona, 1997

Intenta donar resposta a dues qüestions importants: la relació entre consciència i tolerància i si l'actitud tolerant ha de comportar uns límits. Si és així, fins a on? ... Com a mínim s'ha d'exigir la reciprocitat, és a dir no es pot tolerar la intolerància.

○ **REBELION EN LA TIENDA,- OPCIONES DE CONSUMO, OPCIONES DE JUSTICIA.**

Centro Nuovo Modello di Sviluppo i CRIC (Centre de Recerca i Informació en Consum)

Icària Editorial, Barcelona, 1997

Aquest llibre és una guia per a l'objecció i l'afirmació de la consciència en l'àmbit del consum, de l'estalvi i dels estils de vida. Presenta als consumidors propostes i testimonis de comportaments responsables i conscients que els permetin allunyar-se de la complicitat diària en nombroses estructures injustes.

○ **LA ENCRUCIJADA DEL DESARROLLO HUMANO**

Fernando Bruna

Instituto Universitario de Desarrollo y Cooperación y Los Libros de la Catarata, Madrid, 1997

Una visió econòmica dels canvis pendents sobre l'ajuda al desenvolupament i el 0,7% del PIB. Utilitzant l'idea del 0,7% com a fil conductor, aquest assaig estudia les característiques i deficiències de l'ajuda mundial al desenvolupament.

○ **EL SOCIALISMO DE LO PEQUEÑO, GRANDEZA Y HUMILDAD DE UN IDEAL.**

José Ma. Benegas

Ediciones Temas de Hoy, Madrid, 1997

Proposa que des de les institucions i organitzacions locals es pugui superar el concepte d'Estat providència i avançar cap a la construcció de l'Estat social, reparant les greus frustracions que el capitalisme incontrolat produeix a la nostra societat: l'atur, la marginació el deteriorament del medi ambient, la degradació de barris i ciutats..

○ **IDENTIDAD Y CONFLICTO, APROXIMACION A LA TRADICION ORAL EN GUINEA ECUATORIAL.**

Jacint Creus

Los libros de la catarata, Madrid, 1997

"Sempre dieu que el nostre temps ha passat i que han de passar totes les coses nostres. Es veritat. Però pareu esment, perquè ens queden moltes coses en el record". La literatura oral apareix com una expressió bàsica de l'identitat i com element de resistència en front de les concepcions uniformitzants de la modernitat.

○ **MEDI AMBIENT I GOVERNABILITAT A LA MEDITERRÀNIA**

Rafael Grasa i Andreu Ulled (eds.)

Edicions Proa, Barcelona, 1997

Aquesta obra recull les aportacions de reconeguts experts sobre sectors estratègics com la cooperació internacional, l'urbanisme i la planificació d'infraestructures, la innovació tecnològica i empresarial, a una i altra riba de la Mediterrània, posant una especial atenció en els casos de Catalunya i Tunísia.

○ Vegeu també la secció "Un llibre, un autor" a l'última pàgina

DES DE LA JUNTA...

L'any que ve es celebrarà el 50è. aniversari de la declaració Universal dels Drets Humans i és de preveure que es vagin multiplicant els actes commemoratius, debats o bé denúncies de moltes situacions insuficientment recollides en l'actual declaració.

Des del mes de febrer hem anat proposant diferents activitats per anar entrant en matèria: jornades introductòries (Parlem de drets Humans), diversos Fulls informatius, publicació d'un dossier didàctic titolat "Parlem de Drets Humans".

Ara mateix estem fent unes jornades sobre Educació i Drets Humans i aquest mateix exemplar de Papers és un bon exponent de la nostra intenció de treballar seguit entorn dels drets humans.

Com es pot veure la majoria d'activitats estan programades en clau educativa, convençuts com estem del paper decisiu que pot jugar l'educació cap un respecte efectiu dels més elementals drets de les persones.

De fet estem parlant de mínims comuns per a tothom sense perdre de vista que l'activitat humana genera constantment noves situacions i nous conflictes que demanen formulacions més encertades.

No cal dir que la nostra aposta pels drets humans busca un canvi cultural que faci impossible qualsevol raonament discriminatori però també val fomentar la implicació en l'entorn més immediat. Treballar per un món més solidari comença a Sabadell mateix i va més enllà de comprar una samarreta pro Sarajevo o gaudir de xocolata solidària. És quelcom més, veure desmerèixer accions concretes que en tot cas poden ser un bon botó de mostra de les nostres sinceres decisions de canvi.

BREUS

PRESENTACIÓ DE "UNA MIRADA A XILE"

El Grup de Treball Xile de la Lliga dels Drets dels Pobles presentarà el dossier "Una mirada a Xile" el proper dia 30 d'octubre, a la llibreria Tècnica de Sabadell. El dossier ha estat elaborat per la llicenciada en història per la UAB, Jimena Martínez. L'objectiu del material és contribuir a conèixer i divulgar la cultura i la història xilenes, d'una manera breu però rigorosa. A més, també inclou activitats didàctiques. El dossier serà presentat per la presidenta del Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, Mariona Vigués.

DRETS HUMANS

El Seminari Permanent d'Educació de la Lliga dels Drets dels Pobles ha organitzat dos tallers i una xerrada sota el títol "Parlem de Drets Humans. Eines i recursos per als educadors i educadores", que han tingut lloc els dies 16 i 21 d'octubre. Els tallers -un per primària i un per secundària- han anat a càrrec de Jesús Blanco de S.O.S. Racisme i de Josep Mª Puig professor de pedagogia de la Universitat de Barcelona, respectivament. La xerrada "Educar en i per els Drets Humans avui" la va realitzar Rafel Grasa, president de la Federació Catalana d'ONGs per al Desenvolupament.

NOU SEGLE, NOU CICLE

Al tancament d'aquesta revista, es preveu la presentació del llibre "Nou segle, nou cicle. Un projecte per a la Catalunya del segle XXI" del president del PSC, Raimon Obiols, el dia 17 d'octubre, organitzada per Politeia, programa de formació política bàsica de la Lliga dels Drets dels Pobles. Es

preveu que la presentació vagi a càrrec de l'alcalde de Sabadell, Antoni Farrés. Posteriorment, Raimon Obiols exposarà les idees principals del seu projecte.

Aquest acte forma part del cicle començat el darrer curs amb les presentacions de "Crisi de la política? Algunes propostes per enfortir la democràcia" de la Fundació Ramon Trias Fargas i "Estimat PSUC" de Carme Cebrián. Amb aquest cicle, la Lliga pretén convidar a l'anàlisi i la reflexió de la situació política actual del nostre país.

ELS CHAYAHUITES

Sota el títol "Apropem-nos als pobles de l'Amazònia. Els Chayahuites", la Lliga dels Drets dels Pobles de Granollers ha organitzat un seminari indigenista el 4, 10, 17 i 31 d'octubre, amb l'objectiu de donar a conèixer aquestes realitats. A més, durant tot el mes d'octubre està oberta una exposició al Museu de Granollers, amb fotografies, estris i objectes dels Chayahuites.

BECA DEL CONSELL D'EUROPA

El responsable de l'Euroclub (casal de joves) de Dobrinja (Sarajevo), Renato Zmic, ha estat del 15 de setembre al 15 d'octubre a Sabadell, per tal de formar-se com a responsable d'ONGs. L'estada ha estat possible gràcies a una beca del Consell d'Europa, demanada i gestionada per la Lliga dels Drets dels Pobles.

ADREÇA ELECTRÒNICA

La Lliga dels Drets dels Pobles disposa ja d'Internet i d'una adreça de correu electrònic o "e-mail": lliga.pangea.org. Ara, es preveu dissenyar una pàgina WEB on es doni informació sobre la Lliga i les seves activitats.

LLIÇONS D'UNA GUERRA

El Grup de Treball Bòsnia de la Lliga dels Drets dels Pobles va organitzar la xerrada "Bòsnia-Hercegovina: lliçons d'una guerra", a càrrec de l'investigador sobre pau i desarmament al Centre UNESCO de Catalunya i professor de Relacions Internacionals a la UAB, Raül Romeva, el passat 2 d'octubre al Casal Pere Quart de Sabadell.

Romeva va fer un repàs de la història de Bòsnia-Hercegovina (BH), va explicar els diversos intents de mediació internacional i els Acords de Dayton i va apuntar els principals problemes i esperances amb les que es pot enfrontar el territori després de les eleccions municipals celebrades el passat 13 i 14 de setembre, en les quals va participar com a supervisor de l'Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa (OSCE).

Segons Romeva, "els Acords de Dayton no són uns acords reeixits i de pau sinó els únics possibles en aquell moment per aturar la guerra. Actualment, la situació que es viu a BH és molt complicada: els principals criminals i instigadors de la guerra continuen lliures, les parts s'estan radicalitzant i rearmant, no hi

Raül Romeva i el membre del Grup Bòsnia de la Lliga, Carles Mota, a la xerrada sobre Bòsnia.

ha una circulació lliure de població entre les entitats..." Com a vies de sortida a aquests problemes, Romeva apuntava la celebració d'eleccions (que obliguen les parts a reunir-se en una institució i fan que la població es vagi acostumant al sistema electoral i a la democràcia) i la contrainformació (evitar el control dels mitjans de comunicació per part dels radicals, per tal que no puguin manipular la població).

Romeva va afegir: "És possible mantenir una esperança d'una BH plural, gràcies al sorgiment de moltes associacions de gent jove que aposten per posar en contacte els joves de les tres entitats. Cal que la

comunitat internacional els doni suport, que promoció aquests grups i que condicioni qualsevol tipus d'ajut al fet que es treballi per retornar la pluralitat."

EXPOSICIÓ ÀFRICA NEGRA

El Grup Àfrica Negra (GAN) de la Lliga dels Drets dels Pobles ha començat les activitats d'aquest curs amb l'exposició "Àfrica al punt de mira. Mostra fotogràfica d'experiències viscudes al sud del Sàhara", que ha tingut lloc del 24 de setembre al 10 d'octubre al Casal Pere Quart de Sabadell. L'exposició estava formada per una cinquantena de fotografies fetes per no professionals, és a dir, persones que han visitat l'Àfrica Negra com a turistes, cooperants o aventurers.

Amb aquesta iniciativa, el Grup Àfrica Negra (GAN) la Lliga continua en la seva línia d'aprofundir en el coneixement del continent africà per a una major comprensió de la seva diversitat, des dels seus problemes a la seva bellesa i riquesa cultural i humana, per entendre també una mica millor les persones que arriben aquí procedents d'aquests països.

Angels Acacio, membre del Grup Àfrica Negra (GAN) de la Lliga, presenta l'exposició "Àfrica el punt de mira".

RETALLS DE PREMSA

AFGANISTAN I ELS TALIBANS

(...)El dissabte es va complir el primer aniversari de la presa de Kabul pels talibans, però a la destrossada capital afganesa no hi va haver celebracions visibles.

Potser per tractar-se de l'última gran batalla de la guerra freda, la resistència afganesa, formada per innumerables grups fonamentalistes, va ser premiada amb milers de milions de dòlars i armes després de la invasió soviètica de 1979. Els Estats Units i el front antisoviètic, format fonamentalment per Pakistan i Aràbia Saudita, va fer un esforç sobrehumà per convertir tribus disperses en la més potent guerrilla del món. Després de la retirada russa al febrer de 1989, els anomenats "freedom fighters" van demostrar que de lluitadors per la llibertat només en tenien el nom. Almenys, els seus principals comandants, més preocupats per dirimir diferències personals que per formar un govern de salvació nacional que permetés el trànsit cap a formes de fer política que no coincidissin amb el totalitarisme i la violació permanent dels drets humans. (...)

Els talibans intenten presentar-se davant la societat i el món com uns religiosos honestos que volen acabar amb la prepotència i l'atomització dels grups armats. (...) Però només amb padrins importants es pot créixer tan ràpid. (...)

Abans de l'ocupació de Kabul pels talibans, oficials nordamericans, homes de negocis de la petrolera nordamericana Unocal i la companyia saudita Delta Oil Company ja volien accelerar un acostament entre el govern de Kabul i Pakistan, amb la presentació d'un projecte que permetria portar gas i petroli des d'Àsia Central fins a Pakistan. Però el llavors Govern de Kabul apenes controlava la capital. Els talibans en canvi han aconseguit amb un temps rècord ocupar la major

part d'Afganistan i a més són, malgrat de tot el seu discurs fonamentalista, prooccidentals. (...)

Obligar els homes a deixar-se barba, imposar condicions de vida a les dones que insulten els principis elementals de la dignitat humana (...) són decisions molt còmodes quan no existeix voluntat de enfrontament entre la població. Però governar un país és quelcom més seriós. Els talibans no tenen quadres tècnics que els permetin organitzar l'economia. Sense ajuda estrangera és difícil que puguin treure Afganistan del pou en què es troba.

EL PAÍS, 28 de setembre de 1997.

ALGÈRIA

(...)Els guerrillers surten de tant en tant dels seus amagatalls als boscos de la regió de Sidi Bel Abes, a l'oest del país, per fer-se amb provisions i aterrir la població. El poder, com s'anomena a Algèria a l'amalgama de Govern i militars, ha sabut explotar aquest temor. Unes 200.000 persones formen els grups d'autodefensa, armats i, a vegades, pagats per les autoritats. El poder ha delegat als ciutadans les tasques de protecció que correspondrien a la policia i l'Exèrcit (ocupat en protegir els jaciments de gas i petroli que proporcionen més del 90% de les divises del país). (...) Han estat, si més no, els espectaculars cops contra la població civil els que han despertat els governs occidentals i les institucions internacionals, alguns dels quals reclamen ara una intervenció externa per acabar amb el vessament de sang. Unes 900 persones han estat assassinades de forma inhumana en pobles i barris del Gran Alger. Les accions han estat reivindicades pel Grup Islàmic de Salvació (GIA). El GIA està, en opinió d'observadors àrabs i occidentals, fortament infiltrat per la policia militar. Totes les comunitats més atacades pels terroristes tenien una característica comuna: havien votat al FIS. (...) Qualsevol que parli tan sols de negociar amb els militars és un traïdor per al GIA. (...)

LA VANGUARDIA, 28 set. 1997.

UN LLIBRE, UN AUTOR

BÒSNIA-HERCEGOVINA: LLIçons D'UNA GUERRA

" Sovint s'ha volgut maquillar d'ètnica i religiosa una guerra en la qual s'enfrontaven, per una banda, un model polític xenòfob, excloent i nacionalment pur, defensat primer i sobretot per les autoritats sèrbies de Belgrad i Pale, però també, en gran part, per algunes personalitats croates de Zagreb i Mostar. I de l'altra, la població (sèrbia, croata o musulmana), que lluitava unida per defensar un model de convivència plural, multicultural, multireligiós i fonamentat en la diversitat i la democràcia. En aquest marc, podríem considerar que els dirigents (èlits i classes mitjanes) que perseguien la consolidació d'un estat ètnicament pur són el motor d'aquest conflicte, mentre que la qüestió ètnica ha estat utilitzada per part d'aquestes èlits com el combustible capaç de fer funcionar la mortal màquina de la guerra. En aquest sentit, Bòsnia-Hercegovina no ha estat mai una catàstrofe humanitària, ha estat i continua essent, una catàstrofe política."

(de la introducció que fa l'autor)
Centre UNESCO de Catalunya i Editorial Mediterrània, Barcelona, 1997

RAÚL ROMEVA I RUEDA

Neix a Madrid l'any 1971. És investigador sobre pau i desarmament al Centre UNESCO de Catalunya i professor de Relacions Internacionals a la Universitat Autònoma de Barcelona. Va ser el responsable del programa de la reconstrucció educativa de la UNESCO a Sarajevo des de setembre del 1995 a l'agost del 1996. Durant els mesos d'agost i setembre de 1996 va ser supervisor de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) per a les eleccions presidencials i parlamentàries a Bòsnia-Hercegovina.

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Revista Papers

Edita: **LLIGA DELS DRETS DELS POBLES**

Direcció: Quilo Martínez

Consell de Redacció: Carles Cascón, Vicenç Creus,
Núria Farell, Albert Roig.

Imprimeix: Seraffi, Indústria Gràfica Publicitària.

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya
Comissionat per a Actuacions Exteriors

La Lliga dels Drets dels Pobles és una Organització No Governamental reconeguda per les Nacions Unides i per la UNESCO. La Secció catalana té la seva seu a:

Sabadell: Ca l'Estruch, carrer Sant Isidre cantonada Lluís;

Granollers: Casal de Cultura Sant Francesc, carrer d'Espí i Grau, 1.

Telèfon i fax: 723 71 02 **Adreça Postal:** Apartat de Correus 2045, 08280 SABADELL